Місячний Економічний Моніторинг України

- Адміністративна реформа призвела лише до обмежених змін.
- Темпи приросту реального ВВП в третьому кварталі 2010 року зменшились до 3,4% через зміну чистого експорту.
- Квоти на експорт зернових було продовжено до березня.
- Профіцит фінансового рахунку становив лише 0,3 млрд дол. США в листопаді через продовження попиту на готівкову іноземну валюту.
- Було ухвалено Державний бюджет на 2011 рік із дефіцитом на рівні 3,1% від ВВП.
- Соціальні стандарти у 2011 році зростатимуть відповідно до рівня офіційно прогнозованої інфляції.
- Сукупний бюджетний трансферт Пенсійному фонду у 2011 році за планом залишиться високим на рівні 18,1% від сукупних видатків Державного бюджету.
- Споживча інфляція становила 9,1% дпр в грудні через обмежений споживчий попит та дії уряду.
- Попит на готівкову іноземну валюту досяг найвищого рівня після вересня 2008 року.
- Тема місяця: 2010 рік

№1 (123)
січень
2011

Населення: 45,9 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 27%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 18%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Політика: Адміністративна реформа запровадила лише кількісні зміни

9 грудня Президент України видав Указ "Про оптимізацію центральних органів виконавчої влади", яким було ініційовано адміністративну реформу українського уряду. Указ скоротив кількість міністерств з 20 до 16, Персонал Секретаріату Кабінету міністрів скорочується принаймні на 50 відсотків, а посади віце-прем'єр-міністрів поєднуються з міністерськими портфелями. Чисельність державних службовців повинна бути знижена принаймні на 30 відсотків. Центральні органи виконавчої влади відмінні від міністерств, реорганізовано в органи трьох типів: служби, агентства та інспекції, або об'єднано з іншими органами.

Скорочення чисельності державних органів і кількості державних службовців має окремі переваги, в тому числі зменшення дублювання функцій в державній службі. Однак реформа зазнала критики з боку експертів через поверховість вирішення наявної в Україні проблеми низького інституційного потенціалу. Реорганізація державних органів може зруйнувати ті прояви ефективного управління та збереження інституційної пам'яті, які існували в урядовій системі. Крім того, реформа не супроводжується якісними кроками, спрямованими не лише на реорганізацію, але і на підвищення ефективності та прозорості державної служби.

Реальний сектор: Реальний ВВП зріс на 3,4% дпр у третьому кварталі 2010 року

За даними Держкомстату реальний ВВП зріс на 3,4% дпр у третьому кварталі 2010 року порівняно зі зростанням на 5,9% дпр у другому кварталі. З одного боку, збільшився від'ємний внесок чистого експорту, оскільки слабке зростання реального експорту поєдналося із приростом реального імпорту на 19,9% дпр. З іншого боку, внутрішній попит став головною рушійною силою зростання реального ВВП. Реальне кінцеве споживання домогосподарств та реальне валове нагромадження основного капіталу зросли відповідно на 7,5% дпр і 3,6% дпр. З боку виробництва, основний внесок до зростання реального ВВП припадав на переробну промисловість та роздрібну торгівлю, тоді як валова додана вартість у сільському господарстві скоротилась на 3,3% дпр через низький урожай.

У листопаді 2010 року зростання промислового виробництва уповільнилось до 9,9% дпр насамперед через зниження випуску в нафтоперероблені на 36,4% дпр. Приріст виробництва продукції

Квартальна динаміка споживання та інвестицій

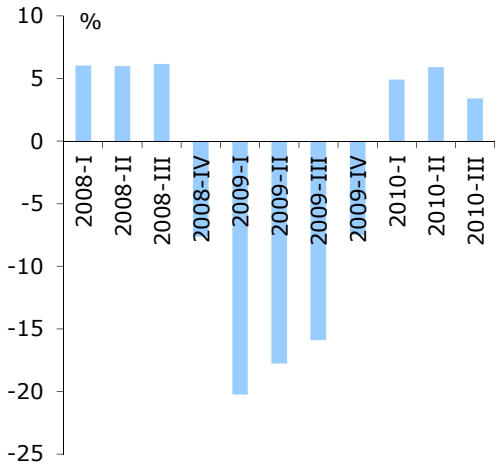
Джерело: Держкомстат

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

хімічної промисловості сповільнився до 17,4% дпр. Водночас, зростання випуску металургії пришвидшилось до 10,9% дпр через низьку статистичну базу попереднього року. Виробництво іншої неметалевої продукції збільшилось на 17,6% дпр завдяки зростанню виробництва цементу на 36,1% дпр.

Вантажообіг знову уповільнився у листопаді і за одинадцять місяців року зріс на 6,3% дпр. Зростання вантажообігу було обмежено падінням перевезень зерна (на 39% дпр) і скороченням обсягів транзиту нафти (на 30,7% дпр). Обсяги будівництва продовжили покращуватись і рівень їх зниження скоротився до 8,2% дпр у січні-листопаді 2010 року. Роздрібний товарообіг прискорився до 6,8% дпр за одинадцять місяців 2010 року завдяки сильному споживчому попиту, тоді як випуск у сільському господарстві знизився на 1,3% дпр через уповільнення росту випуску продукції тваринництва.

Динаміка зростання реального ВВП

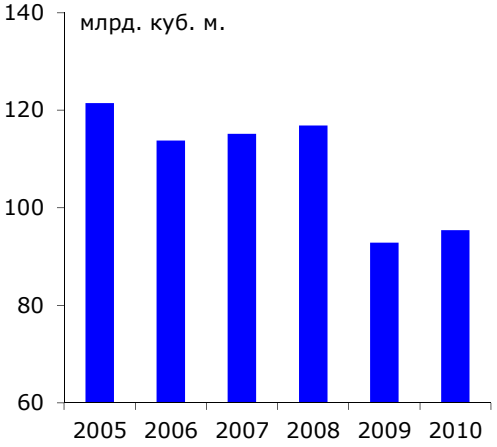
Джерело: Держкомстат

Галузеві тенденції: Квоти на експорт зернових продовжено до березня

Сільське господарство. Уряд продовжив дію квот на експорт зернових до березня 2011 року, додатково дозволивши експортувати 500 тис. т пшениці (суміші пшениці та жита) та 1,5 млн т кукурудзи. Раніше передбачалось, що дія квот закінчиться 31 грудня 2010 року. Механізм розподілу квот залишається непрозорим. Строк прийому заявок становить лише сім днів. Від експортерів вимагається підтвердження наявності заявленого до експорту збіжжя від Міністерства аграрної політики та продовольства. Рішення про підтвердження Міністерство приймає на свій розсуд. Внаслідок цього багато компаній не змогли отримати ліцензії на експорт. Продовження дії квот спричинить додаткові втрати для сектору. За розрахунками асоціацій виробників сектор вже втратив близько 2 млрд доларів США після запровадження квот у листопаді.

Енергетика. 1 грудня Україна підписала двосторонню угоду з російським ВАТ "Газпром", відповідно до якої українська сторона отримала гарантії транзиту газу на наступні 5 років. Згідно з угодою, Газпром зобов'язався транспортувати транзитом щорічно щонайменше 112 млрд. кубічних метрів природного газу через територію України. Додатково, Газпром сплатив авансом за транзит 1,5 млрд дол. США. Очікується, що дана гарантія зробить більш прогнозованими обсяги транзиту газу у середньостроковій перспективі і сприятиме залученню інвестицій в газотранспортну систему України.

Транзит природного газу через Україну до Європи

Джерело: Держкомстат; НАК "Нафтогаз"

15 грудня Верховна Рада ратифікувала Протокол про приєднання до Енергетичного Співтовариства, підписаний у вересні у м. Скоп'є (Македонія). Протокол є дуже важливим рамковим документом, який передбачає зобов'язання України гармонізувати законодавство у енергетичному секторі до норм ЄС. Зокрема, угода містить розклад впровадження директив ЄС в національне законодавство. Таким чином, Україна пообіцяла реформувати ринки газу та електроенергії та зробити їх більш конкурентними. Також очікується, що законодавчі зміни зроблять інвестиції в український ринок газу привабливішими.

Транспорт. ЄС погодився надати 65 млн євро Україні для впровадження транспортної стратегії у рамках секторальної підтримки бюджету. Ця сума призначається для здійснення інституційних реформ, підвищення безпеки, покращення транспортної інфраструктури та транспортних потоків, а також для посилення адміністративної спроможності. Загальна мета допомоги ЄС – досягти цілей, поставлених у Пріоритетах діяльності, погоджених Україною та ЄС.

Телекомунікації. Наприкінці 2010 року Національній комісії з питань регулювання зв'язку були надані додаткові повноваження, зокрема визначати телекомунікаційних операторів із істотною ринковою владою та встановлювати розрахункові такси за послуги пропуску трафіку (транзит та термінацію). Також вона тепер може встановлювати тарифи за надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку, 90% якої належить

державному монополісту «Укртелекому». Ці нові положення покликані забезпечити справедливий доступ всіх операторів телекомунікацій до мережі каналів та до мереж один одного. Відповідно, очікується, що конкуренція буде справедливою і споживачі не будуть страждати від зловживань монопольним становищем з боку окремих компаній.

Приватизація. Аукціон з продажу національного оператора зв'язку "Укртелеком", запланований на грудень, не відбувся. Хоча спочатку шість компаній були зацікавлені у підприємстві, лише філія австрійської компанії EPIC вирішила брати участь у конкурсі. Інші зацікавлені сторони, включаючи СКМ та МТС не стали змагатись за підприємство. Відповідно до правил проведення аукціону, єдиний заявник отримає пропозицію покупки за ціною, встановленою незалежним оцінювачем. Оцінювача було обрано в січні, а результати оцінки очікуються в лютому. Заявник повинен сплатити або ціну незалежного оцінювання, якщо вона перевищуватиме ціну аукціону, або стартову ціну, що складає 10,5 млрд грн. Таким чином, навіть зменшений до 6,3 млрд грн план приватизації у 2010 році було виконано лише на 17%. Якщо продаж підприємства буде здійснено у лютому, план приватизації, визначений у Державному бюджеті на 2011 рік на рівні 10 млрд грн, буде одразу ж виконано.

Зовнішній сектор: Дефіцит рахунку поточних операцій зменшився до 0,5 млрд дол. США

В листопаді 2010 року дефіцит поточного рахунку скоротився до 0,5 млрд дол. США з 0,8 млрд дол. США в жовтні. Дефіцит поточного рахунку скоротився, оскільки зростання експорту товарів прискорилось до 28,2% дпр в доларовому виразі проти 15,0% дпр в жовтні. Збільшення цін на сталь та відновлення експорту мінеральних продуктів визначали зростання експорту в листопаді.

Профіцит рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій в листопаді залишався невеликим на рівні 0,3 млрд дол. США. Українська економіка отримала чистий притік прямих іноземних інвестицій на рівні 0,7 млрд дол. США в жовтні, а державні компанії залучили 1 млрд дол. США під державні гарантії. Однак високий попит на готівкову іноземну валюту призвів до відтоку іноземної готівки з банків на суму 1,7 млрд дол. США

Фіскальна політика: Закон про Державний бюджет на 2011 рік ґрунтується на новому податковому законодавстві

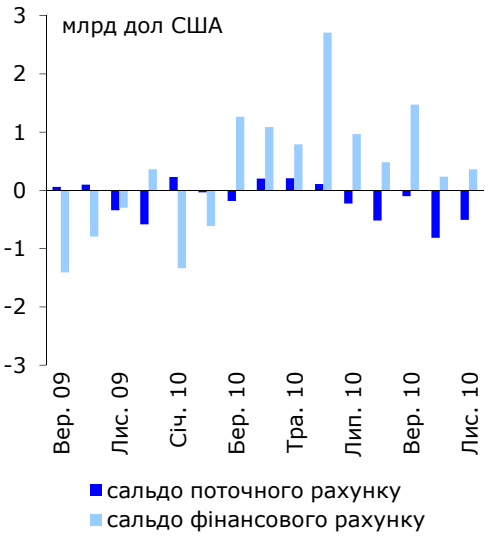
Бюджет на 2011 рік. У грудні парламент ухвалив бюджет на 2011 рік. Закон ґрунтується на положеннях нового Бюджетного та Податкового кодексів. Фіскальні параметри базуються на реалістичному макроекономічному прогнозі. Заплановані доходи Державного бюджету досягнуть 281 млрд грн, що на 17% вище за показники 2010 року. Водночас, видатки Державного бюджету зростатимуть повільніше і становитимуть 322 млрд грн на фоні нижчого дефіциту. Соціальні стандарти підвищуватимуть відповідно до рівня офіційно прогнозованої інфляції, що обмежує зростання видатків на соціальний захист та оплату праці. Не відбулось інших значних змін у плануванні видатків. Дефіцит Державного бюджету, що заплановано на рівні 3,1% від ВВП, буде профінансовано насамперед за рахунок запозичень.

Виконання бюджету: За оперативними даними Державного казначейства доходи Державного бюджету досягли 241 млрд грн у 2010 році, що на 14,6% вище, ніж у 2009 році. Вони майже відповідали переглянутому плану бюджетних доходів.

Соціальна політика: Пенсійний фонд залишатиметься з дефіцитом у 2011 році

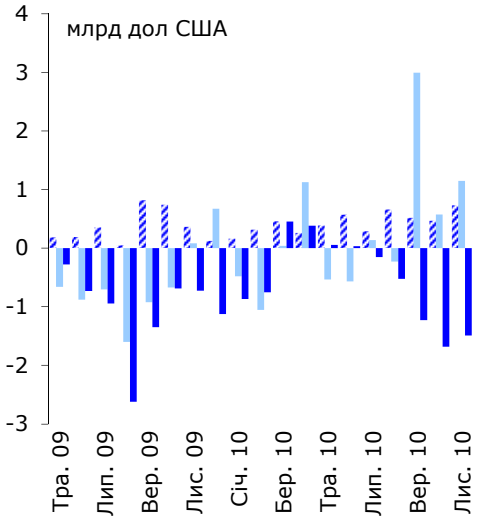
Соціальні стандарти у 2011 році. Соціальні стандарти зростатимуть відповідно до офіційно прогнозованої інфляції у 2011 році. Зокрема загальний показник прожиткового мінімуму поступово підвищуватиметься і в грудні його зростання

Платіжний баланс

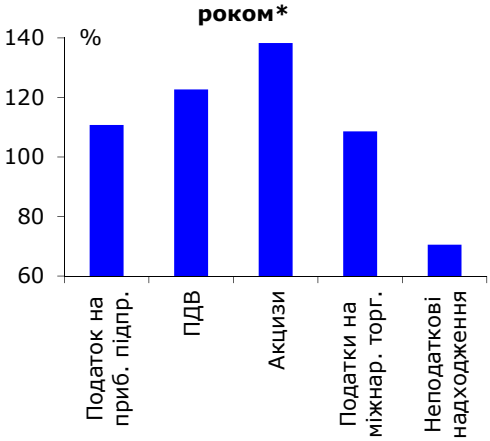
Джерело: попередні оцінки НБУ

Вибрані показники рахунку фінансових операцій

Джерело: попередні оцінки НБУ

Заплановані доходи Держаного бюджету у 2011 році порівняно із 2010 роком*

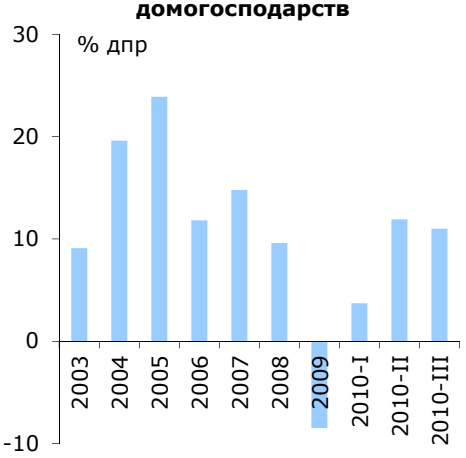

* порівняння із планом на 2010 рік із врахуванням внесених змін
Джерело: звіти Державного казначейства, закони про Державний бюджет

становитиме 8,9% дпр. Мінімальна пенсія досягне 800 грн у грудні, що на 9,0% більше, ніж в попередньому році. Оскільки пенсійну реформу поки що не було продовжено Пенсійний фонд залишиться з дефіцитом. Трансферт Державного бюджету Пенсійному фонду на покриття дефіциту за планом зменшиться до 17,8 млрд грн через те, що пенсії зростатимуть повільніше від зарплат, з яких сплачуються пенсійні внески. Сукупний бюджетний трансферт Пенсійному фонду заплановано на рівні 58,3 млрд грн, що становить 18,1% видатків Державного бюджету.

Доход домогосподарств. Реальний наявний доход домогосподарств зріс на 11,0% дпр у третьому кварталі 2010 року через зростання всіх компонентів. Реальний доход від заробітної плати зріс на 11,3% дпр, а реальний доход від соціальної допомоги та поточних трансфертів збільшився на 9,1% дпр. В результаті частка заробітної плати в сукупному доході зросла до 40,8%, а частка доходу від соціальних платежів та трансфертів зменшилась до 36,0%. Реальний доход від власності надалі зростав, а виплати на обслуговування кредитів були нижчими, ніж у 2009 році.

Реальні наявні доходи домогосподарств

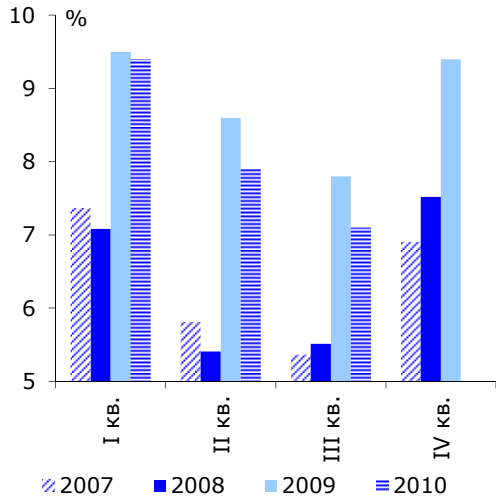
Джерело: Держкомстат

Ринок праці: Реальна мінімальна заробітна плата залишиться незмінною

Заробітні плати у 2011 році. Відповідно до Закону про Державний бюджет на 2011 рік мінімальна заробітна плата поступово підвищуватиметься з 941 грн в січні до 1004 грн в грудні. В реальному вимірі вона залишиться близькою до рівня 2010 року, оскільки в грудні вона збільшиться на 8,9% дпр, що відповідає офіційно прогнозованому рівню інфляції. Мінімальна заробітна плат залишиться одним із чинників зростання номінальної заробітної плати в економіці. Базова ставка Єдиної тарифної сітки для оплати праці працівників бюджетної сфери також поступово зростатиме, але залишиться на рівні 65,1% від мінімальної заробітної плати. Отже, значна частка працівників бюджетних секторів буде отримувати посадовий оклад на рівні мінімальної заробітної плати у 2011 році.

Рівень безробіття. Рівень безробіття (методологія МОП) скоротився до 7,1% від економічно активного населення у віці 15-70 років в третьому кварталі 2010 року порівняно із 7,8% у цей період 2009 року. Однак безробіття залишилось значно вищим ніж в 2008 році. Зростання в промисловості сприяло більшому скороченню безробіття саме серед чоловіків та в містах. Рівень безробіття, ймовірно, зросте в четвертому кварталі 2010 року через сезонні фактори.

Рівень безробіття (МОП)

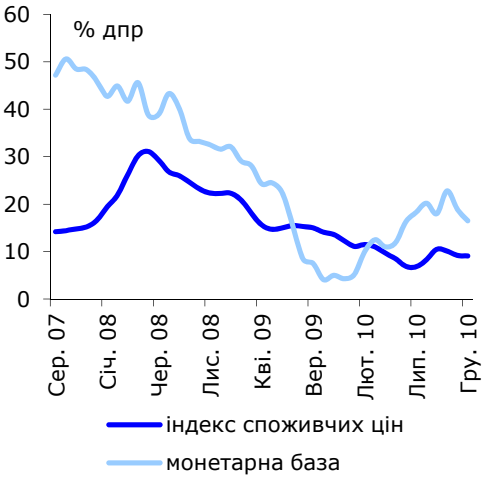
Джерело: Держкомстат

Монетарна політика: У грудні інфляція становила 9,1% дпр

В грудні споживча інфляція становила 9,1% дпр. Таким чином, груднева інфляція була меншою за 10% вперше з 2003 року. Ряд факторів сприяв низькому рівню інфляції. З одного боку, інфляційний тиск був обмежений через слабкий споживчий попит та поступове падіння інфляційних очікувань. Це також одна з основних причин базової інфляції на рівні 7,9% дпр в грудні. З іншого боку, уряд тиснув на виробників, щоб стримати зростання цін та відклав ряд підвищень тарифів на комунальні послуги на наступний рік. Таким чином, уряд обмежив зростання цін в короткостроковому плані, але поставив під загрозу досягнення тривалої цінової стабільності.

Грошова маса досягла 598,4 млрд грн і зросла на 22,8% дпр в грудні, а монетарна база збільшилась на 16,5% дпр. Грошова маса зростала швидше ніж монетарна база по мірі повернення готівки до банківської системи. Частка готівки в грошовій масі зменшилась до 30,6% з 32,2% в грудні 2009 року. Частка резервів у банківській системі (визначаються як частка різниці між монетарною базою та готівки в обертанні до різниці між грошовою масою та готівкою в обертанні) також скоротилась до 10,3% з 11,5% за рік до того по мірі певного відновлення

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

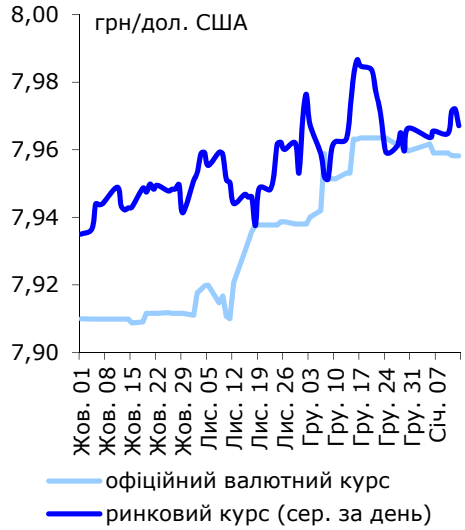
Джерело: Держкомстат, НБУ

кредитування банками. Водночас частка резервів була набагато вищою, ніж до кризи. Це стримувало зростання грошових агрегатів.

Фінансові ринки: Попит на іноземну готівкову валюту досяг нового рекорду

Обмінний курс. В грудні банки продали понад 3,5 млрд дол. США готівкою населенню і тіньовій економіці. Це показник, який не спостерігався з вересня 2008 року. Водночас пропозиція іноземної готівки була лише 1,8 млрд дол. США. Попит на безготівкову іноземну валюту також був високий через розрахунки в кінці року за торговими кредитами та інші заплановані платежі по зовнішньому боргу. Хоча пропозиція іноземної валюти також була значною, НБУ продовжував інтервенції, щоб підтримувати гривню, з чистим продажем іноземної валюти на суму 0,6 млрд дол. США. НБУ також дозволив міжбанківському обмінному курсу гривні до долара США наблизитись ближче до 8 грн за дол. США з максимумом 7,99 грн за дол. США в середині місяця.

Обмінний курс

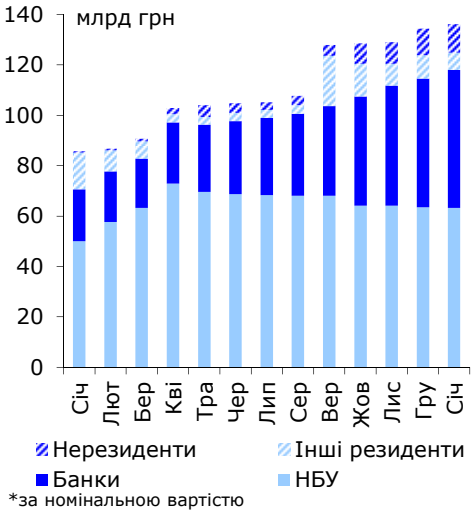

Джерело: НБУ

Банківський сектор. В грудні депозити фізичних осіб збільшились на 28,5% дпр, включаючи зростання депозитів у національній валюті на 41,2% дпр. Депозити фізичних осіб зростали завдяки збільшенню наявного доходу та відновленню довіри до банківського сектору. В номінальному виразі, депозити фізичних осіб були на 10,5% більші ніж до кризи (станом на вересень 2008 року), а депозити в іноземній валюті зросли на 4,2% (в доларовому виразі). Депозити юридичних осіб виросли на 34,1% дпр, що відображає покращення фінансової ситуації реального сектора. Однак вони були все ще нижчими, ніж у вересні 2008 року.

В грудні кредити юридичним особам в національній валюті дещо зменшились порівняно з листопадом, однак вони все рівно підвищились на 13,5% дпр. Юридичні особи були основним напрямом кредитування банків у 2010 році. Водночас банки неохоче надавали кредити домогосподарствам. Кредити фізичним особам в національній валюті зменшились на 2,1% дпр в грудні. Фізичні особи і далі повертали кредити в іноземній валюті, що були видані в основному до кризи. В грудні обсяг кредитів населенню зменшився на третину в доларовому виразі порівняно із вереснем 2008 року.

Розподіл ОВДП за власниками в 2010 році*

*за номінальною вартістю
Джерело: НБУ

Державний борг. У 2010 році державний борг продовжив стрімко зростати. Він зріс на майже 35% через запозичення як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Уряд випустив ОВДП на суму 70,7 морд грн, включаючи ПДВ-облігації, облігації для ре капіталізації банків та поповнення статутного капіталу Нафтобазу. Протягом року доходність державних облігацій знизилась з понад 20% до 10%. Частка ОВДП у власності НБУ скоротилась з 59,7% в кінці 2009 року до 46,5% в кінці 2010 року. Водночас банки та нерезиденти наростили свої портфелі державних облігацій. На них припадало відповідно 40,2% та 8,3% від обсягу облігацій в обігу.

В грудні Україна отримала 1,5 млрд дол. США позики від МВФ за Програмою «стенд-бай». Отже, МВФ визнав, що Україна виконала умови позики. 1 млрд дол. США було спрямовано до бюджету. В цілому протягом 2010 року Україна отримала 3,4 млрд дол. США від МВФ.

Крім того, в останньому місяці року уряд випустив однорічні Єврооблігації на суму 0,5 млрд дол. США з доходністю 6,7% річних. В результаті, сукупний випуск Єврооблігацій у 2010 році становив 2,5 млрд дол. США. Водночас уряд успішно погасив бонди, випущені у 2006 році в японській єні, та виплатив по них дохід на сукупну суму близько 427 млн дол. США

Тема місяця: 2010 рік

ОГЛЯД РОКУ

В 2010 році Україна була в перехідному стані, як в економічному так і в політичному сенсі. Економіка почала зростати, хоча наслідки кризи ще відчуваються. Політична стабільність повернулась в Україну, але не зрозуміло якою ціною. Країна мала як провали, так і успіхи. Нижче представлено огляд основних рис попереднього року.

Політика

- Після президентських виборів три основні державні інститути – Президент, Уряд та Верховна Рада – опинились під контролем однієї партії, що завершило попередній період політичної нестабільності та сприяло більшій узгодженості дій влади.
- Однак методи консолідації влади викликали застереження з боку західних партнерів щодо дотримання Україною демократичних цінностей. Зокрема, було скасовано конституційну реформу та розпочалось кримінальне переслідування політичних опонентів. За підсумками 2010 року Україну було віднесено до "частково вільних" країн у рейтингу Freedom House "Свобода у світі".
- Суперечливим кроком у відносинах із РФ вважаються Харківські угоди від 21 квітня, відповідно до яких термін перебування Чорноморського флоту РФ у Криму було продовжено до 2042 року в обмін на доволі сумнівну знижку для України в ціні на газ.
- До досягнень України на європейському напрямку належать її приєднання 24 вересня до договору про Енергетичне співтовариство, а також отримання 22 листопада Плану дій щодо запровадження безвізового режиму для короткострокових поїздок громадян України в країни ЄС.

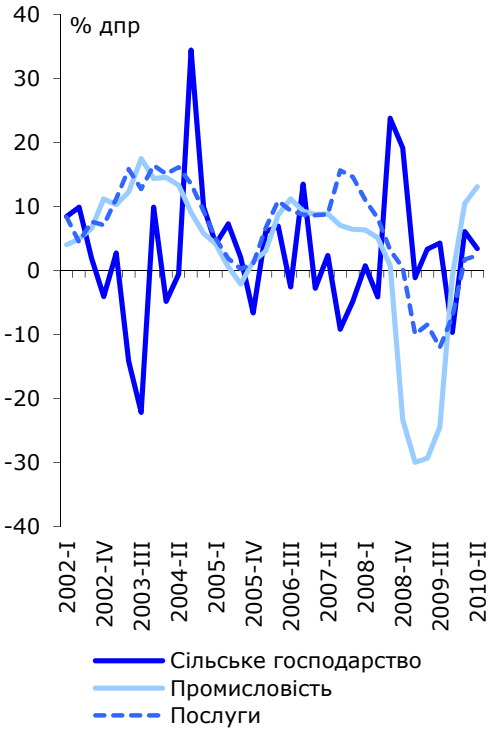
Реальний сектор

- Українська економіка розпочала повільно відновлюватись після кризи. Реальний ВВП зріс на 4,6% дпр впродовж трьох кварталів 2010 року. Зростання було обмежене слабким ростом споживання, низькими інвестиціями та нестабільним експортом.
- Промислове виробництво у січні-листопаді 2010 року зросло лише на 10,6% дпр у порівнянні із падінням на 24,0% дпр впродовж аналогічного періоду минулого року. Випуск у більшості галузей залишився нижчим за докризовий рівень.

Енергетика

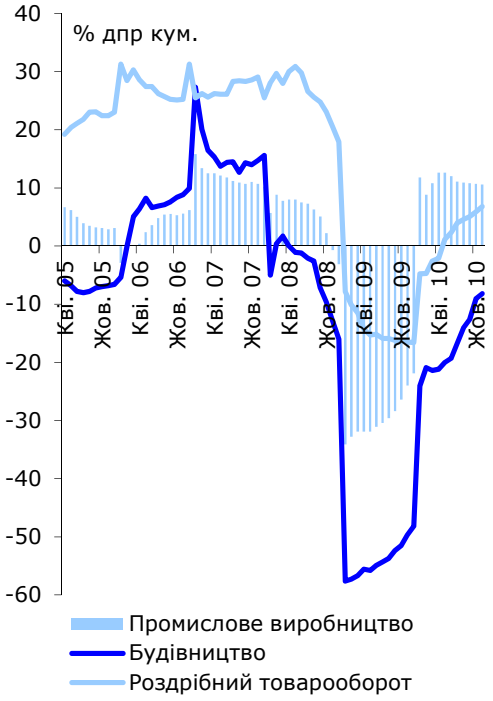
- Із прийняттям Закону України «Про принципи функціонування ринку природного газу» *де-юре* розпочалася реформа ринку газу. Очікується, що вона принесе європейські стандарти організації газового ринку до України. З цією ж метою Україна приєдналася до організації Енергетичного Співтовариства. Однак, у 2010 році не було зроблено жодних реальних кроків у цьому напрямі.
- У квітні 2010 року Україна отримала знижку на імпортний російський природний газ. Ціна була зменшена на 100 дол. США за тисячу кубометрів на наступні 10 років, починаючи з другого кварталу 2010 року. Однак навіть ціна зі знижкою була близькою до тієї ціни, яку отримали інші клієнти Газпрому під час газових переговорів.
- Україна розпочала підвищення тарифів на газ до економічно обґрунтованого рівня для покращення фінансового стану Нафтогазу і зменшення перехресного субсидування. З 1 серпня ціни на природний газ для населення та теплогенеруючих комунальних компаній були підвищені на 50%.
- Колишній газовий посередник на українському ринку – компанія «RosUkrEnergo AG» – виграла арбітраж у

Реальна валова додана вартість за основними секторами економіки

Джерело: Держкомстат

Тенденції реального сектору

Джерело: Держкомстат

«Нафтогазу» в Арбітражному інституті Стокгольмської торгівельної палати та успішно домоглась виконання відповідного рішення в Україні. В результаті НАК «Нафтогаз» був зобов'язаний передати 12,1 млрд. кубометрів природного газу «RosUkrEnergo AG», тоді як «RosUkrEnergo AG» повинна сплатити 1,7 млрд. дол. США «Нафтогазу». Це означає втрати Нафтогазу в сумі близько 2 млрд дол. США.

Сільське господарство

- Обсяг виробництва в сільському господарстві дещо зменшився у 2010 році порівняно з 2009 роком. Скорочення врожаю на 15% визначило падіння випуску на 1,3% за підсумками січня-листопада 2010.
- Експортні обмеження суттєво сколихнули учасників ринку та призвели до втрат, що дорівнюють обсягу прямої бюджетної підтримки сектору.
- Зростання у тваринництві на 4,1% підтримуватиме зацікавленість інвесторів і в 2011 році.

Транспорт

- Ціни на транспортні послуги припинили зростання, оскільки транспортні потоки були близькими до рівня 2009 року.
- Боргове навантаження на основні державні монополії підвищилось без помітного покращення інфраструктури та реформ.

Телекомунікації

- Галузевий регулятор отримав повноваження регулювати доступ до мереж операторів телекомунікацій і, таким чином попереджувати зловживання монопольним становищем.

Зовнішній сектор

- Іноземний капітал повернувся до України у великій кількості. Дефіцит фінансового рахунку у 12,9 млрд дол. США за перші одинадцять місяців 2009 року став профіцитом на суму 7,2 млрд дол. США.
- Зовнішня торгівля України росла разом із світовою економікою, але потоки залишились меншими за рівень 2007 року у доларовому виразі.

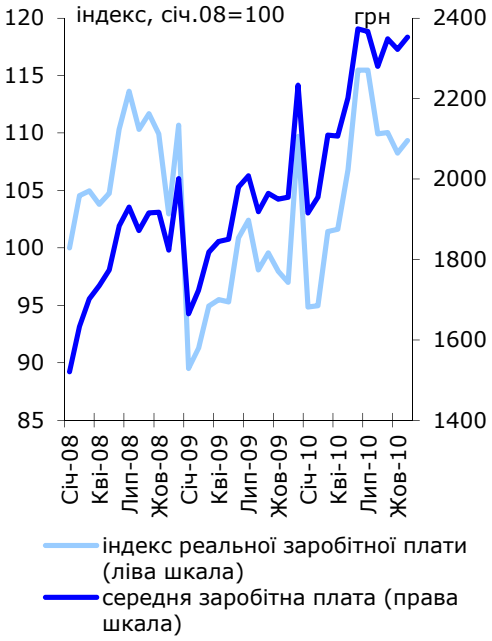
Фіскальна політика

- Уряд просунувся на шляху фіскальних реформ. Податковий кодекс і нову версію Бюджетного кодексу було ухвалено. Водночас реформи залишились далекими від завершення. Існує потреба подальшої децентралізації та прийняття рішення щодо реформування спрощеної системи оподаткування.
- Протягом року уряд розробив, а парламент ухвалив закони про Державний бюджет на 2010 та 2011 роки. Фіскальні показники на 2010 році, які було ухвалено в квітні, виявились занадто оптимістичними. В результаті вже в липні було здійснено секвестр бюджету. Водночас, фіскальні показники 2011 року виглядають реалістично.
- Як і в попередньому році приватизаційні надходження залишились низькими. Дефіцит Державного бюджету було профінансовано за рахунок значних внутрішніх та зовнішніх запозичень.

Соціальна політика

- Парламент ухвалив Закон про Єдиний соціальний внесок, який об'єднує пенсійний внесок та три внески на соціальне страхування. Закон сприятиме зниженню адміністративного тягаря на бізнес, але не означатиме зниження рівня нарахувань на заробітну плату.
- Реальний наявний доход знову зріс після зниження у 2009 році. Доход від заробітної плати став головним джерело доходу, оскільки підвищення соціальних виплат та поточних трансфертів було обмежено наявними бюджетними доходами.

Середня заробітна плата

Джерело: Держкомстат

Обмінний курс в 2010 році

Джерело: НБУ

- Як і в попередній рік пенсії сплачувались повністю, хоча це вимагало значного бюджетного трансферту та короткочасових позик, що надавались Державним казначейством.

Ринок праці

- Парламенту не вдалось ухвалити Трудовий кодекс, незважаючи на гарячі дискусії. Чинний Кодекс законів про працю було ухвалено у 1971 році.
- Соціальні партнери нарешті підписали Генеральну угоду на 2010-2012 роки в листопаді 2010 року. Їм не вдалось дійти згоди щодо розміру мінімальної заробітної плати, хоча домовились, що її рівень повинен наближатись 45% від середньої заробітної плати.
- Ринок праці залишився слабким, хоча і став сильнішим, ніж у 2009 році. Середня заробітна плата зростала у всіх секторах економіки через покращення економічної ситуації.
- Економічне зростання було недостатнім для повернення рівня безробіття, визначеного за методологією МОП, до до кризового рівня.

Монетарна політика та фінансові ринки

- Споживча інфляція сповільнилась до рівня нижчого за 10% через втручання уряду.
- Національний банк повернувся до жорсткого контролю над обмінниі курсом гривні. Він коливався в проміжку 7,88-8,06 грн. за долар США протягом року.

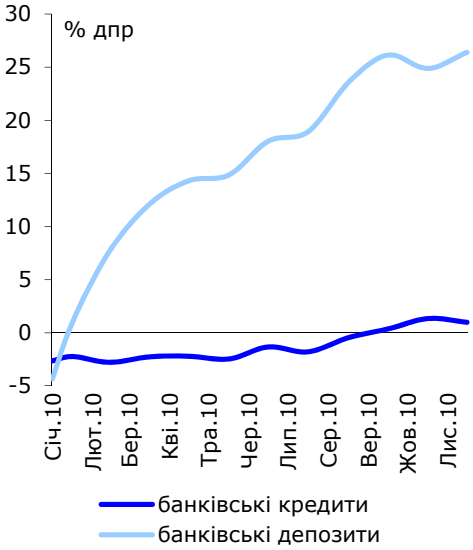
Банківський сектор

- Банківський сектор стабілізувався і депозити перевищили передкризовий рівень
- Банківський сектор залишається проблемними, оскільки прострочені кредити продовжують накопичуватись, а ряд банків показують збитки.

Державний борг

- Внутрішній та зовнішній державний борг стрімко зростав. Уряд випустив Єврооблігації вперше з 2007 року. Також було отримано позики від МВФ та Російського ВТБ.

Зростання банківських кредитів і депозитів

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		Iкв 10	IIкв 10	IIIкв 10	IV кв 10	Тра.	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.	Лис.	Грд.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	5,3	3,4	-1,3	…	4,5	3,4	-0,6	-4,1	-1,3	-1,2	-1,3	…
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	10,8	12,0	10,8	…	12,6	12,0	11,1	10,9	10,8	10,7	9,9	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-21,4	-19,3	-12,6	…	-20,0	-19,3	-16,7	-14,0	-12,6	-9,0	-8,2	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	-2,6	2,3	5,1	…	1,1	2,3	4,0	4,6	5,1	5,9	6,8	…
Середня заробітна плата	грн.	1993	2227	2332	…	2201	2373	2367	2280	2349	2322	2353	…
ІСЦ	% дпр	11,0	6,9	10,5	9,1	8,5	6,9	6,8	8,3	10,5	10,1	9,2	9,1
ІВЦ	% дпр	18,6	25,5	19,2	18,7	27,9	25,5	24,4	23,3	19,2	19,8	18,9	18,7
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	22,1	28,9	31,6	…	31,4	33,5	33,3	33,2	32,1	29,9	29,3[e]	…
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	18,5	24,7	34,9	…	25,9	29,6	30,1	31,8	32,2	33,5	35,7[e]	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-1,2	-2,0	-4,8	…	-2,1	-2,5	-3,5	-4,6	-5,4	-6,9	-7,0[e]	…
Поточний рахунок, на кінець періоду**	млрд. дол. США	0,0	0,5	-0,3	…	0,2	0,5	0,0	-0,6	-0,3	-1,1	-1,6	…
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-0,7	0,8	-0,3	…	x	x	x	x	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	25,1	29,5	34,7	34,6	26,7	29,5	30,9	32,7	34,7	34,3	33,5	34,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	12,5	16,3	18,0	15,8	11,9	16,3	18,3	20,2	18,0	22,8	18,9	15,8
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.	% річних	17,4	14,8	13,0	13,6	14,6	14,1	13,5	12,6	13,0	13,1	12,8	15,0
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,00	7,92	7,90	7,96	7,92	7,91	7,90	7,89	7,92	7,95	7,95	7,97
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,92	7,90	7,93	7,93	7,92	7,90	7,89	7,91	7,91	7,93	7,96
Обмінний курс, середній	євро	11,07	10,10	10,18	10,79	10,00	9,67	10,06	10,18	10,29	10,99	10,87	10,50

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[e] оцінка НБУ

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	914,7
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,4
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1	-15,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		IV 07	I 08	II 08	III 08	IV 08	I 09	II 09	III 09	IV 09	I 10	II 10	III 10
ВВП	млрд. грн.	212,8	187,7	233,7	275,8	252,7	188,0	213,7	251,3	261,7	218,1	262,4	303,7
Реальний ВВП	% дпр	7,4	6,3	6,2	6,4	-8,0	-20,2	-17,8	-16,0	-6,8	4,9	5,9	3,4
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	19,0	22,5	13,3	16,7	1,6	-15,1	-14,3	-13,7	-13,8	0,5	5,1	7,5
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,4	-0,2	1,3	-0,2	0,2	0,5	-5,4	-7,9	-8,7	0,5	-0,7	4,2
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	23,8	19,4	12,0	0,1	-17,4	-53,9	-51,3	-48,8	-29,9	-2,2	-5,7	3,6
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	5,6	4,4	7,2	18,9	-10,4	-25,8	-37,9	-34,0	3,2	7,0	14,9	6,0
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	27,2	23,8	24,4	31,8	-4,2	-38,1	-52,5	-46,3	-10,2	2,4	24,9	19,9
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	7,1	0,5	-0,5	21,9	20,7	-1,1	3,3	4,3	-9,7	6,1	3,4	-3,3
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	4,4	9,0	9,4	1,8	-22,6	-35,8	-32,9	-28,6	-5,0	12,4	14,7	12,8
Будівництво (реальна)*	% дпр	5,8	-1,5	-6,3	-17,0	-32,7	-54,3	-47,0	-46,5	-38,2	-19,2	-15,5	1,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	15,0	15,7	10,9	2,2	-13,9	-13,2	-13,2	-19,1	-16,6	2,2	4,2	10,8
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,2	10,2	14,1	10,8	-4,3	-14,4	-11,2	-9,6	-1,1	3,6	5,0	3,7
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-3,3	-3,7	-3,4	-2,1	-3,7	-0,6	-0,2	-0,1	-0,9	0,0	0,5	-0,8
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-7,7	-10,0	-7,1	-3,7	-9,2	-2,6	-0,6	-0,2	-2,7	0,0	1,6	-2,2
Баланс товарів	млн. дол. США	-4452	-4490	-4171	-3868	-3562	-882	-622	-1396	-1407	-1229	-818	-2793
Баланс послуг	млн. дол. США	308	77	308	1341	15	116	432	1256	550	937	1222	1569
Поточні трансферти	млн. дол. США	1016	740	833	831	723	632	667	640	722	642	749	815
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1648	2430	3091	3324	1058	883	1279	1210	1282	923	1213	1453
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	1844	217	160	-690	-967	-350	2286	1428	1396	-312	806	2532
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5	25,4	27,3	28,2	26,5	25,1	29,5	34,7
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49	8,09	7,76	7,99	8,06	8,00	7,91	7,90
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21	7,70	7,66	7,82	7,99	7,99	7,91	7,90
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,1	32,9	32,0	29,5	31,6	35.9	30,6	25,4	35,8	30,8	29,8	23,1
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,8	5,2	5,1	4,3	4,9	5.3	5,3	4,4	4,7	4,9	4,7	4,3
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	6,4	4,2	4,5	5,0	6,3	4.0	3,3	3,7	3,6	4,3	3,0	3,4
Податок на додану вартість	% від ВВП	7,6	10,6	10,9	9,8	7,8	12.1	8,3	6,4	10,9	9,8	9,6	10,1
Акцизні збори	% від ВВП	1,3	1,5	1,3	1,2	1,4	2.0	2,4	2,5	2,6	2,4	2,9	2,5
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	36,7	29,8	31,6	27,2	41,2	35.4	36,7	29,5	34,3	32,9	37,9	30,1
Поточні видатки	% від ВВП	27,3	28,9	28,5	22,4	33,8	34.5	35,0	26,9	31,2	32,3	36,6	26,4
Капітальні видатки	% від ВВП	9,4	1,0	3,1	4,8	7,4	0.9	1,7	2,6	3,1	0,6	1,3	3,7
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-6,2	3,0	0,4	1,9	-10,3	0.0	-6,2	-4,5	1,1	-2,0	-7,9	-7,4
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0.0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	13,4	13,4	6,1	6,3	0,5	-11,7	-8,6	-10,7	-5,7	3,3	8,7	12,3
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	16,4	19,0	10,1	6,6	2,7	-10,8	-6,9	-8,6	-7,6	3,7	11,8	11,0
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	6,4	7,1	6,2	6,0	7,5	9,5	9,1	8,6	8,8	9,0	8,5	8,1
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	48,2	48,4	48,6	37,9	39,3	33,9	22,8	11,5	1,5	5,4	9,9	17,4
Грошовий агрегат М2	% дпр	50,8	52,7	48,8	37,4	31,0	12,0	5,3	-1,4	-5,4	6,9	13,2	21,6
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	71,9	67,9	67,0	53,3	7,5	-10,9	-16,1	-25,4	-8,5	7,1	20,1	38,6
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	32,5	35,2	32,9	31,2	66,3	31,8	33,0	39,2	4,7	22,8	21,5	17,7
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	72,7	81,2	70,6	54,9	40,4	27,6	27,8	25,2	16,9	13,6	8,3	6,0
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	75,4	71,3	57,9	53,4	103,6	70,8	48,7	32,4	-15,2	-13,7	-10,5	-13,2
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	85,7	84,8	67,2	50,9	73,3	50,8	37,3	29,9	-3,8	-3,9	-2,8	0,6
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	69,2	69,1	68,6	66,8	69,8	69,9	68,2	67,3	68,1	68,5	68,9	67,5
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	14,0	15,7	17,6	17,7	21,6	26,2	19,1	17,5	19,8	17,3	15,0	13,0
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,1	10,9	11,9	12,4	11,9	9,6	9,6	10,0	10,1	10,9	11,1	10,3

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики України, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.